

“Στατιστικές και συναισθήματα” (σχετικά με τις ταραχές του Ιουνίου του 2023)

RS¹

“Όταν οι στατιστικές διαπερνούν τις μάζες, το συναίσθημα γίνεται μια υλική δύναμη”

(Ανωνύμου)

Δεν θα υπάρξουν στατιστικά στοιχεία.

Να πολλαπλασιάσουμε τις στατιστικές για να πούμε, όπως λένε οι “εκλεγμένοι τοπικοί άρχοντες”, οι “κοινωνικοί διαμεσολαβητές”: “Σας είχαμε προειδοποιήσει, θα εκρηγνυόταν”, δεν εξηγεί ούτε αντιστοιχεί σε οτιδήποτε όσον αφορά τα γεγονότα: ούτε τη μορφή τους, ούτε τη στιγμή, ούτε το περιεχόμενο, ούτε τους στόχους. Στην δράση, όλα τα αντικειμενικά, “ερμηνευτικά” δεδομένα υπάρχουν ως συναισθήματα, γίνονται συναισθήματα: από το μίσος και την εκδίκηση, στο “τζογάρισμα”, στο ξεφάντωμα, και την όμορφη φαντασιακή προβολή του να ξαναπαίρνει κάποιος, για μια στιγμή, τον έλεγχο της ζωής του. Βιντεοπαιχνίδια, γιατί όχι; Ο καθένας δρα σε δάση αναφορών και συμβόλων, οι στατιστικές δεν τοποθετούν ποτέ κανέναν στον δρόμο, αν δεν μεταλλάσσονται από τους τρόπους της εμπειρίας.

Ολόκληρη η πρακτική λειτουργεί υπό μια ιδεολογία, το συναίσθημα (εκδίκηση και μίσος μπροστά στην περιφρόνηση, ο φθόνος για τα απαγορευμένα αγαθά), είναι μια από αυτές. Το συναίσθημα είναι μια σχέση με τις σχέσεις παραγωγής, είναι ακόμα-ακόμα η πιο προφανής, η πιο άμεση μορφή διερώτησης των συγκεκριμένων ατόμων ως υποκειμένων. Αλλά, το “συγκεκριμένο άτομο” δεν είναι ποτέ ένα κύριο υπόστρωμα, είναι το ίδιο προϊόν της αναπαραγωγής του τρόπου παραγωγής σε όλες τις μορφές εμφάνισής του και σε όλον τον φετιχισμό του. Είναι το συγκεκριμένο άτομο που διερωτάται (διερωτά τον εαυτό του) ως υποκείμενο. Ενήλικα άτομα που υφίστανται φυλετικές διακρίσεις έχουν αυτο-διερωτηθεί ως υποκείμενα, προφανώς όχι κάτω από την ίδια ιδεολογία όπως ένας εργάτης ή ένας συνταξιούχος. Το συναίσθημα: μίσος, εκδίκηση, επιθυμία να καταναλώσει κανείς όχι μόνο προϊόντα Aldi ή Lidl αλλά και τηλέφωνα και επίπεδες οθόνες της πιο υψηλής τεχνολογίας, τζογάρισμα και αυτοπεποίθηση. Ενάντια στην σταθερή άρνησή της, η συγκεκριμένη ιδεολογία των νεαρών ταραξιών είναι ακριβώς η διεκδίκηση του εαυτού ως “ανθρώπινου”, η αξιοπρέπεια είναι η πιο αγνή μορφή του υποκειμένου. Το συναίσθημα δεν αντιπροσωπεύει τις πραγματικές συνθήκες της ύπαρξής τους αλλά την σχέση τους προς αυτές τις συνθήκες και είναι **σε αυτή την σχέση που συγκροτούν τους εαυτούς τους ως υποκείμενα και ως τέτοια δρουν και παλεύουν** όπως αντιστοιχεί κατάλληλα στην πραγματική τους ύπαρξη, όπως αυτή καθορίζεται και υπάρχει σε μια συγκεκριμένη κοινωνική και πολιτική κατάσταση.

Αφού αναδιαρθρώθηκε παγκόσμια στη δεκαετία του 1970, ενάντια στον Κένυς και τον Φορντ, **αποσυνδέοντας την παραγωγή αξίας για το κεφάλαιο από την αναπαραγωγή της εργατικής δύναμης**², ο τρόπος παραγωγής υπονομεύεται τώρα από την “οπισθόκρουση” αυτού που ήταν η δυναμική των τελευταίων τριάντα ή σαράντα χρόνων³.

Ήταν τα Κίτρινα Γιλέκα που έβαλαν την καθημερινή ζωή, με όλες τις ιδιοτροπίες της, στο επίκεντρο της ταξικής πάλης και αμφισβήτησαν το Κράτος ως υπεύθυνο για την διανομή, το εισόδημα και τον πλούτο του καθενός και όλων, της φτώχειας των άλλων.

1 Στμ. Μεταφρασμένο από εδώ: <http://dndf.org/?p=20989>.

2 Στμ. Κεντρικό στοιχείο της ανάλυσης της εξέλιξης του καπιταλιστικού τρόπου παραγωγής υπό το πρίσμα της κομμουνιστικοποίησης.

3 Στμ. Κομβικό ερώτημα για την κατανόηση της τωρινής συγκυρίας και του κατά πόσον σηματοδοτεί το άνοιγμα ενός καινούριου κύκλου αναδιάρθρωσης και αγώνων.

Ήταν το μακρύ επεισόδιο σχετικά με την μεταρρύθμιση των συντάξεων, στο οποίο το μπλοκ των συνδικάτων κατάφερε να περιορίσει το κίνημα, αφού για ένα θνησιγενές κίνημα ο μόνος του στόχος είναι η ήττα, για την οποία αυτή η δια-συνδικαλιστική μορφή ήταν η επαρκής μορφή.

Μεταρρύθμιση η οποία, συναρθρωμένη με αυτήν της ασφάλισης της ανεργίας, της μαθητείας και της ειδίκευσης, των επαγγελματικών λυκείων και της χρηματοδότησής τους, τροποποιεί ολόκληρη τη διαδρομή του εργασιακού βίου. Αλλά, στην ανακοινωμένη της ήττα, η μαρτυρία για την κρίση της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας εμφανίστηκε στην συσσώρευση όλων των συνταγματικών τεχνασμάτων ώστε να επιβληθεί μια απόφαση που είχε ήδη ληφθεί πριν από οποιαδήποτε “συζήτηση”.

Ήταν η περίοδος της πανδημίας του Covid με τους περιορισμούς και την εδαφικά στοχευμένη καταστολή για όσους την παραβίαζαν.

Ήταν ο οικολογικός ριζοσπαστισμός ενάντια στα μεγάλα εργοτάξια του κεφαλαίου. Ένα συμπαθητικό κίνημα, αν δεν βρίσκαμε σε αυτό πάντα υπόρρητα την νοσταλγία του χωρικού, του μικρού εμπόρου και της μικρής παραγωγής για την αγορά: η μετριότητα στα πάντα.

Είναι ο πληθωρισμός, ένα μαγικό φαινόμενο, σαν να έρχεται από έναν άλλο πλανήτη για να χτυπήσει τα πιο κοινά καταναλωτικά προϊόντα.

Και κάθε φορά είναι το Κράτος και οι διάφορες ένοπλες συμμορίες του. **Το Κράτος είναι το ρόπαλο.** Πίσω από κάθε εργαλείο του, κάθε “υπηρεσία” του, υπάρχει ισχύς. Είναι **μια μηχανή που μετασχηματίζει την αμοιβαία βία, που διατρέχει όλες τις πτυχές της ταξικής πάλης, στη μοναδική νόμιμη βία, αυτήν της αναπαραγωγής του καπιταλιστικού τρόπου παραγωγής**⁴. Με την αποσύνθεση του “εργατικού κινήματος”, των οργάνων και των θεσμών του, η αντιπροσωπευτική δημοκρατία καταρρέει ταυτόχρονα με την πολιτική, που είναι η αμοιβαία σχέση του Κράτους με την κοινωνία των πολιτών (**μεταγραφή σε όρους του Κράτους των σχέσεων παραγωγής**). Οι νεοφασίστες έγιναν φιλελεύθεροι, καθοδήγησαν μια πολιτική λιτότητας, προστρέξανε στην Ευρώπη και το NATO, ενώ η αριστερά και η δεξιά ανταγωνίζονταν σε “μεταρρυθμίσεις” του εργατικού κώδικα και των συντάξεων.

Η ειρηνευμένη αντιπροσώπευση στην “γενική βούληση” μιας κοινωνίας, που αναγνωρίζεται αναγκαστικά ως συγκρουσιακή (αυτή είναι η όλη δύναμη της δημοκρατίας) είναι ένα έργο και όχι ένας στοχασμός. Με άλλα λόγια, στη δημοκρατική λειτουργία του Κράτους, η πραγματοποίηση και ο φετιχισμός είναι δραστηριότητες, είναι η πολιτική ως κόμματα, αντιπαραθέσεις, διαβουλεύσεις, ισορροπία δύναμης στην συγκεκριμένη σφαίρα της κοινωνίας των πολιτών, αποφάσεις. Όλα αυτά έχουν εξαφανιστεί⁵. Το πρόβλημα της δημοκρατίας είναι αυτή τη στιγμή το ότι γνωρίζει μόνο μια συγκεκριμένη πτυχή της κοινωνικής ολότητας που έχει την ικανότητα του ανταγωνισμού, η εξαφάνιση της εργατικής ταυτότητας και της αντιπροσώπευσής της έχει τραβήξει όλα τα άλλα στο ναυαγίο της, συμπεριλαμβανομένων των ενώσεων, των μετώπων ή κινήματων των “προαστίων” ή των “λαϊκών περιοχών”. Παρ’ όλα αυτά, από μόνη της, ως μια πολιτική ιδιαιτερότητα, η κυρίαρχη τάξη δεν είναι τίποτα, είναι ένα τίποτα, σαν ένα παγκόσμιο ανδρείκελο. Στην εξαφάνιση του δημοκρατικού παιχνιδιού, η αστική τάξη παίζει την παγκοσμιότητα της. Υπάρχει μια θεμελιώδης δυσφορία στην πολιτική εκπροσώπηση. Παντού, οι διαμεσολαβήσεις της βίας των κοινωνικών σχέσεων τρεκλίζουν.

4 Στμ. Η λεπτότητα της διαλεκτικής σκέψης επί τω έργω: η νόμιμη βία δεν είναι “του κράτους”, όπως θέλει το δικό μας κλισέ. Η βία είναι η βία της αναπαραγωγής του καπιταλιστικού τρόπου παραγωγής, δηλαδή βία που υλοποιείται στις σχέσεις που διασφαλίζουν την αναπαραγωγή του. Το κράτος είναι ο “μετασχηματιστής” της βίας που διατρέχει την ίδια την ταξική πάλη, τη βία του εγγενούς στον καπιταλιστικό τρόπο παραγωγής ταξικού ανταγωνισμού, σε “νόμιμη” βία της κατίσχυσης του κεφαλαίου ως κοινωνικής σχέσης.

5 Στμ. Εδώ αναδεικνύεται εύγλωττα η διαλεκτική σχέση του εργατικού κινήματος με το ίδιο το δημοκρατικό Κράτος, τόσο στη συγκρότηση και εξέλιξή του όσο και με τη διάλυση του, τη διάλυση των θεσμών, διαδικασιών και της πολιτικής του λειτουργίας. Διαλεκτική ως αλληλοκαθορισμός, ως εναγκαλισμός κεφαλαίου και εργασίας, ενσωματωμένου στις λειτουργίες του Κράτους και την ενσωμάτωση της εργασίας σε αυτό. Η διάλυση των θεσμών και διαδικασιών του εργατικού κινήματος αντανάκλαται έτσι ακέραια στην αντίστοιχη κρίση των κρατικών θεσμών και λειτουργιών. Όταν ένα “κοινωνικό συμβόλαιο” καταρρέει είναι σαν να λέμε ότι καταρρέει συνολικά η κοινωνία που συγκροτούν οι σχέσεις των συμβαλλόμενων.

Είναι το έργο της εκπροσώπησης που είναι σε κρίση. Είναι, παντού **η διάλυση της εργατικής ταυτότητας και, συνεπώς, της σοσιαλδημοκρατικής και/ή κομμουνιστικής πολιτικής εκπροσώπησης της που αποσταθεροποιεί τα πολιτικά θεμέλια του δημοκρατικού Κράτους**⁶. Αυτή είναι η ειρηνοποίηση ενός κοινωνικού χάσματος που η δημοκρατία αναγνωρίζει ως πραγματικό την στιγμή που [η ίδια η δημοκρατία;] είναι η αντιπροσώπευσή του [του χάσματος;] ως σύγκρουσης μεταξύ πολιτών. Η δημοκρατία είναι η αναγνώριση του μη αναγώγιμου συγκρουσιακού χαρακτήρα της “εθνικής κοινότητας” και, από αυτή την οπτική, η αναγνώριση της εργατικής τάξης είναι ιστορικά στον πυρήνα της κατασκευής της δημοκρατίας, ήταν ακόμα-ακόμα η κινητήρια της δύναμη και το κριτήριο. Στις τωρινές πολιτικές μορφές της πορείας της κρίσης, μπορεί κάποιος να σημειώσει **μια κρίση της ηγεμονίας της τάξης των καπιταλιστών**. Η κυριαρχία και η ηγεμονία δεν ταυτίζονται, μπορεί να υπάρχει κυριαρχία χωρίς ηγεμονία. Η ηγεμονία συνίσταται στην παραγωγή του αναπόφευκτου πλαισίου των αντιπαραθέσεων και των αντιθέσεων, είναι η επιβολή στον άλλο των ίδιων των όρων της αντίθεσής του. Όταν [η ηγεμονία] καταρρέει, ό,τι απομένει για τους χειρότερα πλασαρισμένους στο παιχνίδι, είναι το ρόπαλο.

Πρέπει να διαβάσετε μια αγγλική εφημερίδα (*The Guardian*, 29 Ιουνίου) για να βρείτε την πιο σχετική μαρτυρία σχετικά με τις ταραχές στα τέλη Ιουνίου: “Ήταν πόλεμος, πραγματικά πιστεύω ότι οι νέοι εδώ θεωρούσαν ότι βρίσκονται σε πόλεμο. Το βλέπουν σαν έναν πόλεμο ενάντια στο σύστημα. Δεν είναι μόνο ενάντια στην αστυνομία, πάει πιο μακριά από αυτά, διαφορετικά δεν θα το βλέπαμε παντού στη Γαλλία. Δεν είναι μόνο η αστυνομία που δέχεται επιθέσεις, στοχοποιούνται δημαρχεία και άλλα δημόσια κτίρια. Ο θάνατος αυτού του έφηβου πυροδότησε κάτι. Υπάρχει πολύς θυμός, αλλά πάει πιο πέρα, υπάρχει μια πολιτική διάσταση, ένα αίθημα ότι το σύστημα δεν δουλεύει. Οι νέοι αισθάνονται ότι υφίστανται διακρίσεις και αγνοούνται”.

Όταν ο υποβιβασμός σε γειτονιές εγκαταλελειμμένες από δημόσιες υπηρεσίες, στις οποίες η μόνη παρουσία του Κράτους είναι η αστυνομία που συμπεριφέρεται σαν μια αντίπαλη συμμορία, όπου η απασχόληση είναι μια χίμαιρα, η φτώχεια κοινοτοπία και η καθημερινή βία κάθε “κυκλοφορίας” πραγματικότητα, δεν είναι το ζήτημα να ενδιαφέρεται κανείς μόνο για τις αντικειμενικές υλικές συνθήκες αλλά επίσης και για τη διαδικασία της υποκειμενοποίησης, με άλλα λόγια τον τρόπο που τα ίδια τα άτομα αισθάνονται καθημερινά τη θέση τους στις σχέσεις παραγωγής. Η αποδοχή ενός “συστήματος”, στην αυτοπροϋπόθεσή του, ρυθμίζεται επίσης εδώ από κανονιστικές αρχές, αξίες και υποχρεώσεις. Η εξέγερση συμβαίνει όταν η κρίση για τις αξίες, τα συναισθήματα σε σχέση με τη λειτουργία της κοινωνίας, μοιάζουν να παραβιάζονται, όταν το “σύστημα” δεν επιτρέπει πια την υλική δυνατότητα να επιβιώσει κανείς σε αυτό, όταν νόρμες και “ηθικές αξίες”, που καθημερινά ελέγχουν και κυβερνούν τον “συνηθισμένο ρατσισμό”, ξεπερνιούνται. Για τη νεολαία των “προαστίων”, η “Γαλλία των από πάνω και η Γαλλία των από κάτω” ήταν η νόρμα, αλλά ο φόνος, ο περιορισμός από την υγειονομική αστυνομία και ο πληθωρισμός, έχουν διαταράξει αυτή τη νόρμα, το “συμβόλαιο” έχει σπάσει, η επίθεση της “αντιπαλης συμμορίας” (το Κράτος), η λεηλασία της αναγκαιότητας ή όχι (που μπορεί όμως να

⁶ Στμ. Μιλώντας σοβαρά για εκφασισμό, και σαν πτυχή της διαλεκτικής εργατικού κινήματος και Κράτους που θίξαμε προηγουμένως, είναι σημαντικό να δούμε ότι και η κρίση της αριστεράς είναι κρίση του δημοκρατικού Κράτους. Δεν πρέπει να ταυτίζουμε λανθασμένα όπως κάνουν διάφοροι, τον εκφασισμό ως μια “εκτροπή” του “νεοφιλελευθερισμού” ή μιας “αυταρχικής δεξιάς”. **Ο εκφασισμός είναι θεμελιώδης έκφραση της κρίσης του δημοκρατικού Κράτους και όχι μια μορφή του**. Δεν είναι τετριμένο να μιλάμε για “ολοκληρωτικό” Κράτος σήμερα. Η κρίση του Κράτους είναι κρίση του δημοκρατικού Κράτους, γεννημένου από το μεταπολεμικό συμβόλαιο της ενσωμάτωσης της εργασίας στο Κράτος, δηλαδή της ολοκλήρωσης θεσμών και διαδικασιών του εργατικού κινήματος στο δημοκρατικό Κράτος. Έτσι η κρίση του δημοκρατικού Κράτους σήμερα, εμπεριέχει οργανικά, στην πραγματικότητα παράγεται και παράγει, την κρίση της ίδιας της αριστεράς και της σοσιαλδημοκρατίας, στην πραγματικότητα και των δεξιών φιλελεύθερων πολιτικών σχηματισμών. Η αριστερά διαχρονικά αποτέλεσε απαραίτητο στοιχείο της συγκρότησης της εθνικής ενότητας για το δημοκρατικό Κράτος. Ότι αυτός ο ρόλος σήμερα φθίνει διαρκώς, ότι η αριστερά μοιάζει να πλεονάζει και να μην είναι απαραίτητη στην ανανέωση αυτής της εθνικής ενότητας, όπως ακριβώς το “εργατικό κίνημα” δεν μπορεί πλέον να παίξει κανέναν σημαντικό ρόλο ως “κοινωνικός εταίρος”, αυτές είναι καθοριστικές πτυχές της κρίσης του δημοκρατικού Κράτους και του περαιτέρω κοινωνικού εκφασισμού σε ολόκληρη τη Δύση.

καθορίσει το “αναγκαίο”) γίνονται απαραίτητα για το συγκεκριμένο άτομο που στη συνέχεια υφίσταται τη διερώτηση ως υποκείμενο.

Κίτρινα Γιλέκα, διαδηλωτές ενάντια στην συνταξιοδοτική μεταρρύθμιση, οικολόγοι από το Saint Soline, έφηβοι από “εργατικές γειτονιές” που υφίστανται φυλετικές διακρίσεις, όλοι αυτοί δεν θα συναντηθούν, δεν θα “συγκλίνουν” όσο παραμένουν αυτό που είναι. Τίποτα δεν είναι πιο παθητικό και αξιολύπητο από αυτές τις εκκλήσεις προς το “εργατικό κίνημα” να υποστηρίξει την εξέγερση των νέων ανθρώπων στα προάστια (*banlieues*). Η Μαρίν Λεπέν, η Τζόρτζια Μελόνι, το Vox, το AFD και άλλοι στην Ευρώπη, ο Τραμπ και ο Μπολσονάρο αλλού, είναι στις εφεδρείες της δημοκρατίας ως πιθανά αντίπαλα πυρά στην περίπτωση που ένα πιθανό, συγκυριακό γεγονός αποτελέσει μια όσμωση όχι αυτού που ήταν αλλά αυτού που “έκανε” τα Κίτρινα Γιλέκα, την αντίσταση στη μεταρρύθμιση των συντάξεων, τους ριζοσπαστικούς οικολογικούς αγώνες, την εξέγερση των φτωχών που υφίστανται φυλετικές διακρίσεις (όποιες και αν είναι οι μορφές ύπαρξής τους σε ολόκληρο τον κόσμο).

Αυτή η παράξενη τάξη, που την ονομάζουμε “προλεταριάτο”, συγκροτείται μόνο από την αμφισβήτηση, από όλους τους καταπιεσμένους/εκμεταλλευόμενους, **αυτού που τους ορίζει και όχι από τα αιτήματά του ενός ή του άλλου ως τέτοιων**⁷.

R.S

2/7/23

⁷ Στμ Και αυτή είναι η πραγματική διάσταση ανάμεσα στην δυναμική της κοινωνικής ριζικής αλλαγής, της επανάστασης, από τον ρεφορμισμό. Ο ορίζοντας της επανάστασης αρχίζει μόνο από το σημείο της ριζικής αμφισβήτησης του τι είμαστε ως καταπιεσμένοι και εκμεταλλευόμενοι, της επιλογής να το αρνηθούμε, να ζήσουμε ριζικά αλλιώς, και όχι απλά να το βελτιώσουμε.